

नक्षत्र सूक्तम् ॥

तैत्तरीय ब्राह्मण, अष्टकम् ३, प्रश्नह १

तैत्तरीय संहिता, काण्डम् ३, प्रपाठकह ५, अनुवाकह १

ओम् ॥ अग्निर्नह पातु क्रुत्तिकाह । नक्षत्रम् देवमिन्द्रियम् ।

इदमासाम विचक्षणम् ।

हविरासम् जुहोतन । यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवह । यस्येमा

विश्वा भुवनानि

सर्वा । स क्रुत्तिकाभिरभि सम्बसानह । अग्निर्नो देवह सुविते दधातु

॥ १ ॥

प्रजापते रोहिणी वेतु पत्नी । विश्वरूपा ब्रुहती चित्रभानुहु । सा नो

यग्यस्य

सुविते दधातु । यथा जीवेम शरदह सवीराह । रोहिणी

देव्युदगात्पुरस्तात् ।

विश्वा रूपाणि प्रतिमोदमाना । प्रजापतिग्म हविशा वर्धयन्ती । प्रिया

देवानामुपयातु यग्यम् ॥ २ ॥

सोमो राजा म्रुगशीर्षेण आगन्न । शिवम् नक्षत्रम् प्रियम्स्य धाम

।

आप्यायमानो बहुधा जनेशु । रेतह प्रजाम यजमाने दधातु । यत्ते

नक्षत्रम्

म्रुगशीर्षमस्ति । प्रियम् राजन् प्रियतमम् प्रियाणाम् । तस्मै ते

सोम हविशा

विधेम । शन्न एधि द्विपदे शम चतुशपदे ॥ ३ ॥

आर्द्रया रुद्रह प्रथमा न एति । श्रेष्ठो देवानाम पतिरघ्नियानाम ।
नक्षत्रमस्य हविशा विधेम । मा नह प्रजागम रीरिशन्मोत वीरान ।
हेती

रुद्रस्य परिणो वृणक्तु । आर्द्रा नक्षत्रम जुशतागम हविर्नह ।
प्रमुन्चमानौ

दुरितानि विश्वा । अपाघशग्मसम नुदतामरातिम ॥ ४ ॥

पुनर्नो देवदितिह स्पृणोतु । पुनर्वसू नह पुनरेताम यग्यम । पुनर्नो
देवा अभियन्तु

सर्वे । पुनह पुनर्वो हविशा यजामह । एवा न देव्यदितिरनर्वा ।
विश्वस्य भर्त्री

जगतह प्रतिशठा । पुनर्वसू हविशा वर्धयन्ती । प्रियम देवानामप्येतु
पाथह

॥ ५ ॥

ब्रह्स्पतिह प्रथमम जायमानह । तिश्यम नक्षत्रमभि सम्बभूव ।
श्रेष्ठो

देवानाम प्रुतनासु जिशुहु । दिशो~नु सर्वा अभयम नो अस्तु ।
तिश्यह पुरस्तादुत

मध्यतो नह । ब्रह्स्पतिर्नह परिपातु पश्चात् । बाधेताम द्वेशो
अभयम

क्रुणुताम । सुवीर्यस्य पतयह स्याम ॥ ६ ॥

इदग्म सर्पेभ्यो हविरस्तु जुष्टम । आश्रेशा येशामनुयन्ति चेतह । ये
अन्तरिक्षम

पृथिवीम किशयन्ति । ते नह सर्पासो हवमागमिश्ठाह । ये रोचने
सूर्यस्यापि

सर्पाह । ये दिवम देवीमनु सन्चरन्ति । येशामाश्रेशा अनुयन्ति
कामम ।

तेभ्यह सर्पेभ्यो मधुमज्जुहोमि ॥ ७ ॥

उपहूताह पितरो ये मघासु । मनोजवसह सुक्रुतह सुक्रुत्याह । ते नो
नक्षत्रे

हवमागमिश्ठाह । स्वधाभिर्यग्यम प्रयतम जुशन्ताम । ये
अग्निदग्धा

ये नग्निदग्धाह । ये मुल्लोकम पितरह किशयन्ति । याग्श्च
विद्वयाग्म उ च न

प्रविद्व । मघासु यज्ज्ञग्म सुक्रुतम जुशन्ताम ॥ ८ ॥

गवां पतिह फल्गुनीनामसि त्वम । तदर्यमन वरुणमित्र चारु । तम
त्वा वयग्म

सनितारग्म सनीनाम । जीवा जीवन्तमुप सम्विशेम । येनेमा विश्वा
भुवनानि

सन्जिता । यस्य देवा अनु सम्यन्ति चेतह । अर्यमा राजाग्रस्तु
विश्मान ।

फल्गुनीनाम्रुशभो रोरवीति ॥ ९ ॥

श्रेश्ठो देवानाम भगवो भगासि । तत्त्वा विदुह फल्गुनीस्तस्य
वित्तात ।

अस्मभ्यम कशत्रमजरग्म सुवीर्यम । गोमदश्ववदुप सन्नुदेह । भगो
ह दाता

भग इत्प्रदाता । भगो देवीह फल्गुनीराविवेश । भगस्येत्तम प्रसवम
गमेम ।

यत्र देवैह सधमादम मदेम ॥ १० ॥

आयातु देवह सवितोपयातु । हिरण्ययेन सुव्रुता रथेन । वहन,
हस्तग्म सुभगम

विघ्ननापसम । प्रयच्छन्तम पपुरिम पुण्यमच्छ । हस्तह प्रयच्छ
त्वम्रुतम

वसीयह । दक्षिणेन प्रतिगुभ्णीम एनत । दातारमद्य सविता विदेय
। यो नो

हस्ताय प्रसुवाति यग्यम ॥ ११ ॥

त्वश्टा नकशत्रमभ्येति चित्राम । सुभग्म ससम्युवतिग्म रोचमानाम
।

निवेशयन्नमृतान्मर्त्याग्मश्च । रूपाणि पिग्मशन भुवनानि विश्वा ।

तन्नस्त्वश्टा तदु चित्रा विचश्टाम । तन्नकशत्रम भूरिदा अस्तु
मह्यम । तन्नह

प्रजाम वीरवतीग्म सनोतु । गोभिर्नो अश्वैह समनक्तु यग्यम ॥ १२

॥

वायुर्नक्षत्रमभ्येति निश्ट्याम । तिग्मश्रुङ्गो वृशभो रोरुवाणह ।
समीरयन

भुवना मातरिश्वा । अप द्वेशाग्मिस् नुदतामरातीहि । तन्नो
वायुस्तदु निश्ट्या

श्रुणोतु । तन्नक्षत्रम भूरिदा अस्तु मह्यम । तन्नो देवासो
अनुजानन्तु कामम ।

यथा तरेम दुरितानि विश्वा ॥ १३ ॥

दूरमस्मच्छत्रवो यन्तु भीताह । तदिन्द्राग्नी क्रुणुताम तद्विशाखे ।
तन्नो

देवा अनुमदन्तु यग्यम । पश्चात् पुरस्तादभयन्नो अस्तु ।
नक्षत्राणामधिपत्नी विशाखे । श्रेष्ठाविन्द्राग्नी भुवनस्य गोपौ ।

विशूचह शत्रूनपबाधमानौ । अप कशुधम नुदतामरातिम ॥ १४ ॥
पूर्णा पश्चादुत् पूर्णा पुरस्तात् । उन्मध्यतह पौर्णमासी जिगाय ।

तस्या

देवा अधि सम्वसन्तह । उत्तमे नाक इह मादयन्ताम । प्रुथ्वी

सुवर्चा युवतिह

सजोशाह । पौर्णमास्युदगाच्छोभमाना । आप्याययन्ती दुरितानि

विश्वा । उरु

दुहाम यजमानाय यग्यम ॥ १५ ॥

रुध्यास्म हव्यैर्नमसोपसद्य । मित्रम देवम मित्रधेयम नो अस्तु ।

अनूराधान

हविशा वर्धयन्तह । शतम जीवेम शरदह सवीराह । चित्रम
नकशत्रमुदगात्पुरस्तात । अनूराधास इति यद्वदन्ति । तन्मित्र एति
पथिभिर्देवयानैहि । हिरण्ययै-र्विततै-रन्तरिक्षे ॥ १६ ॥

इन्द्रो ज्येष्ठामनु नकशत्रमेति । यस्मिन् वृत्रम वृत्र तूर्ये ततार ।
तस्मिन्वयममृतं

दुहानाह । कशुधन्तरेम दुरितिम दुरिष्टिम । पुरन्दराय वृशभाय
धुशणवे । अशाढाय सहमानाय मीढुशे । इन्द्राय ज्येष्ठा
मधुमद्दुहाना । ऊरुम क्रुणोतु यजमानाय लोकम ॥ १७ ॥

मूलम प्रजाम वीरवतीम विदेय । पराच्येतु निर्रुतिह पराचा ।
गोभिर्नकशत्रम

पशुभिह समक्तम । अहर्भूयाद्यजमानाय महयम । अहर्नो अद्य
सुविते दधातु ।

मूलम नकशत्रमिति यद्वदन्ति । पराचीम वाचा निर्रुतिम नुदामि ।
शिवम प्रजायै

शिवमस्तु महयम ॥ १८ ॥

या दिव्या आपह पयसा सम्बभूवुहु । या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याह
। यासामशाढा

अनुयन्ति कामम । ता न आपह शग्ग स्योना भवन्तु । याश्च
कूप्या

याश्च नाद्यास्समुद्रियाह । याश्च वैशन्तीरुत प्रासचीर्याह ।

यासामशाढा मधु भक्शयन्ति । ता न आपह शग्ग स्योना भवन्तु ॥

१९ ॥

तन्नो विश्वे उप श्रुण्वन्तु देवाह । तदशाढा अभिसम्यन्तु यग्यम ।

तन्नकशत्रम

प्रथताम पशुभ्यह । क्रुशिर्त्रुशिटि-र्यजमानाय कल्पताम । शुभ्राह कन्या
युवतयह सुपेशसह । कर्मक्रुतह सुक्रुतो वीर्यावतीहि । विश्वान देवान,
हविशा

वर्धयन्तीहि । अशाढाह काममुपयान्तु यग्यम ॥ २० ॥

यस्मिन ब्रह्माभ्यजयत्सर्वमेतत । अमुन्च लोक-मिदमूच सर्वम ।

तन्नो नकशत्रमभिजिद्विजित्य

। श्रियम दधात्वहुणीयमानम । उभौ लोकौ ब्रह्मणा सन्जितेमौ ।

तन्नो नकशत्रमभिजिद्विचश्टाम । तस्मिन्वयम प्रुतनाह सन्जयेम ।

तन्नो देवासो

अनुजानन्तु कामम ॥ २१ ॥

श्रुण्वन्ति श्रोणा-ममृतस्य गोपाम । पुण्यामस्या उपश्रुणोमि वाचम ।

महीम

देवीम विश्णुपत्नी-मजूर्याम । प्रतीची मेनाग्म हविशा यजामह ।

त्रेधा

विश्णु-रुरुगायो विचक्रमे । महीम दिवम प्रुथिवी-मन्तरिक्षम ।

तच्छ्रोणैतिश्रवैच्छमाना

। पुण्यग्ग श्लोकम यजमानाय क्रुण्वती ॥ २२ ॥

अश्टौ देवा वसवह सोम्यासह । चतस्त्रो देवी-रजराह श्रविशठाह । ते

यग्यम

पान्तु रजसह परस्तात । सम्बत्सरीण-ममृतगग स्वस्ति । यग्यम
नह पान्तु वसवह
पुरस्तात । दक्षिणतोभियन्तु श्रविशठाह । पुण्यन्नकशत्रमभि
सम्विशाम ।

मा नो अराति-रघशग्म्साडन्न ॥ २३ ॥

कशत्रस्य राजा वरुणोधिराजह । नकशत्राणागम शतभिशग्वसिशठह ।
तौ
देवेभ्यह क्रुणुतो दीर्घमायुहु । शतगम सहस्त्रा भेशजानि धत्तह ।
यग्यन्नो

राजा वरुण उपयातु । तन्नो विश्वे अभि सम्यन्तु देवाह । तन्नो
नकशत्रगम

शतभिशग्वजुशाणम । दीर्घमायुह प्रतिरद्देशजानि ॥ २४ ॥

अज एकपादुदगात्पुरस्तात । विश्वा भूतानि प्रतिमोदमानह । तस्य
देवाह

प्रसवम यन्ति सर्वे । प्रोशठपदासो अमृतस्य गोपाह । विभ्राजमानह
समिधान

उग्रह । आन्तरिकशमरुहदगन्द्याम । तगम सूर्यम
देव-मजमेकपादम ।

प्रोशठपदासो अनुयन्ति सर्वे ॥ २५ ॥

अहिर्बुध्नियह प्रथमा न एति । श्रेष्ठो देवानामुत मानुशाणाम । तम

ब्राह्मणाह सोमपाह सोम्यासह । प्रोशठपदासो अभिरक्शन्ति सर्वे ।
चत्वार

एकमभि कर्म देवाह । प्रोशठपदा स इति यान, वदन्ति । ते
बुध्नियम परिशद्यग्ग

स्तुवन्तह । अहिग्म रक्शन्ति नमसोपसद्य ॥ २६ ॥

पूशा रेवत्यन्वेति पन्थाम । पुश्टिपती पशुपा वाजबस्त्यौ । इमानि
हव्या

प्रयता जुशाणा । सुगैर्नो यानैरुपयाताम यग्यम । कशुद्रान पशून
रक्शतु

रेवती नह । गावो नो अश्वाग्म अन्वेतु पूशा । अन्नग्म रक्शन्तौ
बहुधा विरूपम

। वाजग्म सनुताम यजमानाय यग्यम ॥ २७ ॥

तदश्विनावश्वयुजोपयाताम । शुभम गमिश्ठौ सुयमेभिरश्वैहि । स्वम
नक्शत्रग्म हविशा यजन्तौ । मध्वा सम्प्रुक्तौ यजुशा समक्तौ । यौ
देवानाम

भिशजौ हव्यवाहौ । विश्वस्य दूता-वमृतस्य गोपौ । तौ नक्शत्रम
जुजुशाणोपयाताम । नमो~श्विभ्याम क्रुणुमो~श्वयुग्भ्याम ॥ २८ ॥

अप पाप्मानम भरणीर्भरन्तु । तद्यमो राजा भगवान, विचश्टाम ।
लोकस्य

राजा महतो महान, हि । सुगम नह पन्थामभयम क्रुणोतु ।

यस्मिन्नक्शत्रे यम

एति राजा । यस्मिन्नेन-मभ्यशिन्यन्त देवाह । तदस्य चित्रगम
हविशा यजाम । अप

पाप्मानम भरणीर्भरन्तु ॥ २९ ॥

निवेशनी सन्गमनी वसूनाम विश्वा रूपाणि वसून्यावेशयन्ती ।

सहस्रपोशगम

सुभगा रराणा सा न आगन्वर्चसा सम्बिदाना । यत्ते देवा

अदधुर्भागधेयममावास्ये सवसन्तो महित्वा । सा नो यग्यम पिप्रुहि

विश्ववारे

रयिन्नो धेहि सुभगे सुवीरम ॥ ३० ॥

ओम शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥